

AANBIEDINGSFORMULIER VOOR RNV

Van: Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum aanbidding: 8 februari 2006

Nummer: 2504763/01

Hamerstuk: Ja

Voorgaande behandeling: N.v.t.

Korte titel:

Speciale Inlichtingenrapportage 'Bali 2 maakt einde aan struisvogelpolitiek Jakarta'

Inhoud en doelstelling van het voorstel:

De notitie betreft recente ontwikkelingen binnen het publieke debat in Indonesië als gevolg van de erkenning door de Indonesische regering dat islamistisch terrorisme een binnenlands probleem is.

069481799

SG UNH vpb SYA A. 204
WZ // // // // // // //
Dep
2/3

Voorgesteld besluit:

Kennis nemen van bijgaande notitie.

Interdepartementale afstemming

Gevolgen voor de Rijksbegroting: Nee

Gevolgen voor administratieve lasten: Nee

Overeenstemming met Justitie (wetgevingstoets en effecten analyse): N.v.t.

Aan EU-notificatieverplichting voldaan: N.v.t.

Samenhang met int. Verplichtingen verdragen en / of Europese regelgeving: N.v.t.

Ambtelyk voorbereid in: CVIN

Overeenstemming bereikt op ambtelyk niveau: N v t

Omschrijving geschilpunten:

Afstemming met AZ / DG RVD: Nee

Contactpersonen

Naam: [redacted]
Afdeling: BZK
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres: [redacted]

Naam: [redacted]
Afdeling: BZK/AIVD
Telefoonnummer: [redacted]
E-mailadres: [redacted]

Datum
13 januari 2006

Ons kenmerk
2504763/01

Onderdeel

Inlichtingen

AIVD / Directie Inlichtingen Buitenland

Speciale Inlichtingenanalyse

Aan	: BZ/DAO
I.a.a.	: AZ/Coördinator I&V, BZ/DGPZ, DMIVD
Onderwerp	: Bali 2 maakt einde aan struisvogelpolitiek Jakarta
Actualiteit	: Januari 2006
Bronwaardering	: Doorgaans betrouwbare en goed gepositioneerde bron, doorgaans goed geïnformeerde westerse collegadienst, en open bronnen.

Uw kenmerk

Blad
1 van 4

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Samenvatting

Er vindt een verschuiving plaats in het publieke debat in Indonesië als gevolg van de erkenning door de Indonesische regering dat islamistisch terrorisme een binnenlands probleem is, en als gevolg van het besef dat politieke leiders zelf als mogelijk doelwit gelden.

Deze verschuiving zorgt voor stellingname van zowel gematigde als radicale organisaties, die zich genoodzaakt zien zich ook uit te spreken over door de Islam geïnspireerd terrorisme in Indonesië.

Islamistisch terrorisme wordt daarmee bespreekbaar in Indonesië, wat een noviteit is in dit land en kansen biedt voor de invoering van een effectiever contra-terrorismebeleid door Jakarta.

Deze rapportage is na overleg met de MIVD tot stand gekomen.

Analyse

Debat

Het publieke debat dat in Indonesië ontstond na de bomaanslagen op 1 oktober 2005 in Bali (Bali 2) wordt gedomineerd door radicale islamisten. Gematigde moslimorganisaties kunnen geen vuist maken tegen het islamistisch terrorisme in het land, uit angst om delen van haar aanhang van zich te vervreemden. Het merendeel van de Indonesische bevolking heeft de aanslagen in oktober weliswaar scherp veroordeeld, maar minder gematigde krachten wisten de media

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
13 januari 2006

Ons kenmerk
2504763/01

Blad
2 van 4

in de nasleep van de aanslag goed te vinden. Dit leidde tot levendige discussie en gebruikelijke complottheorieën.

De Majelis Mujahiddin Indonesia (MMI) verklaarde bijvoorbeeld dat Jakarta achter de aanslagen zat, om de aandacht van de hoge benzineprijzen af te leiden, en de populariteit van SBY een impuls te geven. MMI trok daarbij een parallel met de aanslagen van 11 september 2001 in de VS; in de direct daarop volgende maanden steeg de populariteit van de Amerikaanse president tot ongekende hoogte. Voorts verklaarde MMI dat Jemaah Islamiyah (JI) inderdaad verantwoordelijk zou zijn, maar dat JI staat voor 'Jewish Intelligence'.

Hizbut Tahrir, een andere radicale moslimorganisatie, verklaarde dat de aanslagen vooral bedoeld zijn om Indonesië in een kwaad daglicht te stellen, en het land als een broeinest van internationaal terrorisme te presenteren. Dit zou het voor Jakarta gemakkelijk maken om de aansluiting met de VS in haar 'oorlog tegen het internationaal terrorisme' te verstevigen.

PKS-voorzitter Hidayat Nur Wahid tot slot verklaarde de aanslagen als een uit de hand gelopen concurrentiestrijd van de toeristenindustrie op Bali.

Dergelijke theorieën vinden traditioneel een gewillig oor in Indonesië.

Verschuiving

In het huidige publieke debat is echter sprake van een verschuiving. Waar gematigde krachten, in de nasleep van de aanslagen, eerst moeite leken te hebben met de religieuze motivatie van deze vorm van terrorisme, is een glasharde ontkenning van het bestaan van radicale randverschijnselen binnen de (Indonesische) Islam niet langer aan de orde.

De illusie dat de Indonesische autoriteiten zélf geen doelwit zijn van terroristische aanslagen lijkt bovendien tot het verleden te behoren. Buitenlandse inlichtingendiensten waarschuwen Jakarta al langer voor deze aanvankelijke struisvogelpolitiek. Maar pas nadat er bij de huiszoeking van het schuiladres van Azahari videobanden werden gevonden waarop beeltenissen van President Susilo Bambang Yudhoyono en vice-president Yusuf Kalla werden beschoten door JI-aanhangers, lijkt dat beseft nu werkelijk door te dringen.

De Raad van Moslimgeleerden (Majelis Ulama Indonesia, MUI), die met regelmaat fatwa's uitvaardigt, heeft inmiddels een commissie ingesteld om het fenomeen terrorisme vanuit islamitisch perspectief te onderzoeken. Zelfs de Hizbut Tahrir is vertegenwoordigd in deze commissie. Voor Indonesische begrippen is dit uniek te noemen, en vóór de aanslagen van 1 oktober 2005 zelfs ondenkbaar.

Gevolg

Ondanks de voortdurende dreiging van terroristische aanslagen in Indonesië, is Bali 2 met afkeuring en ongeloof ontvangen door het grote Indonesische publiek. De reactie van SBY op de aanslagen is over het algemeen positief ontvangen.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum:
13 januari 2006

Ons kenmerk:
2504763/01

Blad:
3 van 4

Met zijn speech op de nationale televisie, binnen twee uur na de aanslagen, profileerde SBY zich als een sympathieke leider die de situatie onder controle heeft. SBY maakte hiermee anders dan zijn voorgangster, effectief gebruik van de media. In de maanden na de aanslag zwol de kritiek op het antiterrorismebeleid van de overheid echter aan.

Veel van deze kritiek heeft betrekking op het functioneren van de politie en de inlichtingendiensten die de aanslagen blijkbaar niet konden voorkomen. De uitblijvende arrestatie van JI-leider Top is, ook na de dood van Azahari, een voortdurend thema in de media. Tevens wordt gespeculeerd over de vraag waarom SBY geen extra veiligheidsmaatregelen nam in de aanloop naar september en oktober 2005, terwijl er volgens veel buitenlandse inlichtingendiensten juist toen een verhoogd veiligheidsrisico leek te zijn. Deze publieke bemoeienis met het functioneren van het veiligheidsapparaat zou een impuls kunnen geven aan de doorvoering van nieuwe antiterrorismewetgeving, en de weerstand tegen een professionalisering en vergroting van een gecoördineerd en mogelijk gecombineerd inlichtingenapparaat doen afnemen. Toch zal de voorziene toename van bevoegdheden van de civiele inlichtingendienst BIN, zoals arrestatiebevoegdheid, vooralsnog controversieel blijven.

In een dergelijk klimaat zijn SBY's mogelijkheden voor de invoering van een steviger antiterrorismebeleid aanzienlijk: de vrees voor het verwijt dat hij te veel aan de leiband van het Westen (i.c. de VS) zou lopen lijkt in toenemende mate ongegrond. Net als bij eerdere aanslagen in Indonesië nam de buitenlandse druk op Jakarta toe, wat veelal leidde tot stekelig nationalisme dat gevoed werd door de media. Daarvan lijkt nu in veel geringere mate sprake. Het 'succes' van de dood van JI-leider Azahari toont aan dat het de Indonesische autoriteiten ernst is met terrorismebestrijding.

Kalla heeft reeds voorgesteld de controle op pesantren (koranscholen) te verstevigen, door van alle studenten vingerafdrukken te nemen. Dit leidde tot grote protestdemonstraties, maar het signaal dat ervan uit gaat is evident: de Indonesische overheid erkent terrorisme als een binnenlands probleem, en doorziet de noodzaak van het bespreekbaar maken ervan.

Verder moet geconstateerd worden dat het Indonesische leger (TNI), dat medeverantwoordelijkheid opeist ten aanzien van terrorismebestrijding, het systeem van Babinsa in een aantal gebieden opnieuw heeft geïmplementeerd. De eenmansstructuur Babinsa, in feite de laagste sport van de territoriale beheersladder van TNI, houdt in dat een onderofficier wordt toegevoegd aan een dorp en daarmee de 'oren en ogen van TNI op het platteland' is. Herinvoering van dit systeem betekent dat TNI actiever inlichtingen verzamelt, ook op het niveau van de eigen dorpsgenoten.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum

13 januari 2006

Ons kenmerk

2504763/01

Blad

4 van 4

Als direct gevolg van de nieuwe openheid over het terroristisch islamisme in Indonesië, zien veel radicale groeperingen zich genoodzaakt een standpunt in te nemen. Het rabië Front Pembela Islam (FPI, berucht vanwege aanvallen op Westerse hotels, nachtclubs, etc) heeft zich rond de Kerstperiode ingezet voor de fysieke bescherming van kerkgebouwen op Java. Ook MUI-voorzitter Maruf Amin vond het blijkbaar opportuun recentelijk nog eens te benadrukken dat Indonesië zelf geen strijdtoneel van offensieve jihad is, waar Irak en Afghanistan dat wel zijn.

Commentaar Directie Inlichtingen Buitenland

In toenemende mate bemoeit de Indonesische overheid zich met religieuze aangelegenheden die zich feitelijk, en in Indonesië traditioneel, binnen het domein van de persoonlijke levenssfeer bevinden. Deze bemoeienis komt voort uit de direct gevoelde dreiging van islamistisch terroristen tegen de (top van) de Indonesische regering. Van secularisatie is daarom steeds minder sprake. Dat vice-president Kalla überhaupt over religie spreekt en zelfs stelt dat sommigen de Islam verkeerd lijken te interpreteren, maakt het onderwerp bespreekbaar onder het publiek, wat een noviteit is in Indonesië. De gezagsgetrouwheid die de meeste Indonesiërs kenmerkt, zorgt daarbij voor een positief effect van dergelijke uitspraken van invloedrijke politici en andere gezagsdragers. Als gevolg hiervan kan een klimaat ontstaan waarin kansen ontstaan voor een steviger grip van de overheid op radicalisering en islamistisch terrorisme. Deze kansen zal SBY zich niet zal laten ontglippen. Hij zal er echter voor moeten waken dat electoraal relevante facties van hem en zijn beleid vervreemden in de poging het harde antiterrorismebeleid, zoals verwoord bij zijn aantreden, daadwerkelijk van de grond te tillen. Deze facties bevinden zich niet alleen onder de bevolking maar juist ook onder de Indonesische overheid, in het bijzonder de veiligheidssector, die traditioneel machtspolitiek garen spint bij spanningen en conflicten in het land.

De AIVD zal deze ontwikkeling met veel interesse blijven volgen en toetsen.

Bovenstaande informatie is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n) en mag niet worden doorgegeven aan derden zonder voorafgaande nadrukkelijke toestemming van de AIVD.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst